

‘Quickscan natuurtoets locatie Drok, Vollenhove’

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in
het kader van natuurwet- en regelgeving*

COLOFON

Titel: 'Quickscan natuurtoets locatie Drok, Vollenhove'

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 08291

Status: Conceptrapport

Datum: 30 september 2008

Auteur: [redacted] & [redacted]

Veldonderzoek: [redacted]

Redactie: [redacted]

Opdrachtgevers: Witpaard

Contactpersoon: [redacted]

EcoGroen Advies BV

Postbus 625

8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

Foto 1: Bebouwing op locatie Drok.

© EcoGroen Advies (2008)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

[redacted] & [redacted] (2008). Quickscan natuurtoets locatie Drok, Vollenhove; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 08-291. EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie en ontwikkeling	1
1.3	Algemene opzet	2
2	Gebiedsgericht natuurbeleid	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	3
2.3	Nota Ruimte	4
3	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	5
3.1	Methode	5
3.2	Flora	5
3.3	Zoogdieren	5
3.4	Broedvogels	7
3.5	Amfibieën	9
3.6	Reptielen	9
3.7	Vissen	9
3.8	Ongewervelden	9
4	Geraadpleegde bronnen	11

BIJLAGE:

I	Wettelijk kader
---	-----------------

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In verband met de beoogde sloop en herinrichting van een terrein dat ligt tussen de Heilige Geeststeeg, Kerkstraat en Ervensteeg in de bebouwde kom van Vollenhove is – in opdracht van Witpaard (contactpersoon [REDACTED]) – een quickscan natuurtoets uitgevoerd door EcoGroen Advies. De consequenties van de voorgenomen werkzaamheden op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en gebiedsgericht natuurbeleid.

Het onderzoek is gebaseerd op twee locatiebezoeken waarvan één dagbezoek op 25 augustus 2008 en één nachtbezoek op 28 augustus 2008 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Gebiedsgericht beleid

Op basis van de ligging en aard van de ruimtelijke ingrepen wordt ingeschat dat de plannen geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Natura 2000-gebieden, Beschermde natuurmonumenten, Ecologische Hoofdstructuur (EHS) of beschermde natuurwaarden buiten de EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

Het plangebied ligt in de bebouwde kom van Vollenhove en bevindt zich tussen de Heilige Geeststeeg, Kerkstraat en Ervensteeg. Het plangebied bestaat uit bebouwing in de vorm van bedrijvenpanden en woningen met tuinen. Binnen het plangebied zijn groenstructuren aanwezig in de vorm van beplanting in de tuinen van de woonhuizen. Oppervlaktewater ontbreekt binnen de planlocatie.

De plannen bestaan uit de sloop van de huidige bebouwing en het realiseren van vervangende nieuwbouw.

Uit de natuurtoets komen de volgende zaken naar voren:

- In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen of te verwachten;
- Bij het onderzoek naar vleermuizen – in de baltperiode – zijn geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Van de te slopen bebouwing blijkt alleen het gebouw aan de Heilige geeststeeg 1 geschikt te zijn als verblijfplaats. Mogelijk wordt dit pand in de periode mei-juli door vleermuizen gebruikt als kraamverblijf. De voorgenomen plannen hebben geen nadelige gevolgen voor vlieg- en/of jachtroutes en foeragerende vleermuizen;
- Binnen het plangebied zijn – in beperkte mate – vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde en grondgebonden zoogdiersoorten (m.n. muizen) aangetoond of te verwachten. Strikt beschermde soorten zijn niet aangetroffen en worden niet verwacht in het plangebied;
- Bosschages in het plangebied kunnen als broedgebied dienen voor algemeen voorkomende broedvogels. Verder komt Huiszwaluw en naar verwachting ook Spreeuw en Huismus tot broeden in/aan de bebouwing;
- Laag beschermde amfibieënsoorten zijn beperkt overwinterend te verwachten. Strikt beschermde soorten zijn niet aangetroffen en worden niet verwacht in het plangebied;
- Er zijn geen reptielen of beschermde vissen en ongewervelden aangetoond of te verwachten.

Eindconclusies

- Mogelijk is een kraamverblijfplaats aanwezig van vleermuizen in de het gebouw op perceel Heilige Geeststeeg 1. Nader onderzoek in de geschikte periode (1 mei – 15 juli) is noodzakelijk om duidelijkheid te verkrijgen over aan- of afwezigheid van dit type verblijfplaats;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering op te starten buiten het broedseizoen van eventueel aanwezige vogels in de nabijheid van het plangebied. Indien geen broedvogels aanwezig zijn in de invloedssfeer van de plannen, is het ook mogelijk om binnen de broedperiode van vogels aan te vangen met de werkzaamheden;
- Voor de laag beschermde ‘algemene soorten’ uit de groepen kleine zoogdieren en amfibieën geldt automatisch een vrijstelling van de verbodsartikelen 9, 11 en 12 uit de Flora- en faunawet en is het aanvragen van een ontheffing niet noodzakelijk.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Witpaard (contactpersoon [REDACTED]) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd op een terrein (locatie Drok) in Vollenhove (Gemeente Steenwijkerland). Het onderzoek is uitgevoerd in verband met de sloop van de huidige bebouwing en de herinrichting van de locatie.

In verband met de op 1 april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet en de thans geldende Natuurbeschermingswet 1998, is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats.

In het voorliggende onderzoek worden, ten behoeve van de onderbouwing van de bestuurlijke planvorming, de consequenties in beeld gebracht van de voorgenomen ontwikkelingen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

1.2 Situatie en ontwikkeling

Het plangebied ligt in de bebouwde kom van Vollenhove (zie figuur 1). De locatie bevindt zich tussen de Heilige Geeststeeg, Kerkstraat en Ervensteeg.

Het plangebied bestaat uit bebouwing in de vorm van bedrijvenpanden en woningen met tuinen. Binnen het plangebied zijn groenstructuren aanwezig in de vorm van beplanting in de tuinen van de woonhuizen. Oppervlaktewater ontbreekt binnen de planlocatie.

De plannen bestaan uit de sloop van de huidige bebouwing en het realiseren van vervangende nieuwbouw.

Figuur 1: Kaart met de globale ligging van het plangebied (rode omlijning). (Bron kaartondergrond: Google Earth).

1.3 Algemene opzet

Voorliggende quickscan is vooral gebaseerd op één dagbezoek (25 augustus 2008) en één vroeg ochtendbezoek naar vleermuizen (28 augustus 2008). Verder is gebruik gemaakt van beschikbare gebiedskennis, verspreidingsgegevens, beleidsstukken (zie geraadpleegde bronnen) en bekende ecologische principes.

Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de voorgenomen ingreep, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de te verwachten effecten op beschermde soorten en welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen nodig zijn om aan de zorgplicht te voldoen en eventueel tot een ontheffingsverlening annex artikel 75 van de Flora- en faunawet te kunnen komen.

2 GEBIEDSGERICHT NATUURBELEID

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin opgenomen de Vogel- en Habitatrichtlijn;
- Nota Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van o.a. de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke activiteiten buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten.

In dit hoofdstuk wordt nagegaan welk gebiedsgericht natuurbeleid uitwerking heeft in het plangebied.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming geregeld van Habitat en Vogelrichtlijngebieden – tezamen ‘Natura 2000-gebieden’ genoemd – en Beschermde Natuurmonumenten (Ministerie van LNV 2007).

Natura 2000- gebieden

In de directe omgeving van het plangebied bevindt zich Natura 2000-gebied ‘De Wieden’, op een afstand van ca. 300 meter. ‘De Wieden’ is aangewezen als Vogelrichtlijngebied en is aangemeld als Habitatrichtlijngebied. Vogelrichtlijngebied ‘De Wieden’ aangewezen voor 22 broedvogel- en niet-broedvogelsoorten, terwijl Habitatrichtlijngebied ‘De Wieden’ is aangemeld voor meerdere habitattypen en soorten. Voor deze soorten/habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld.

Gezien de ligging in de bebouwde kom van Vollenhove, de terreinkenmerken en beperkte aard van de ingreep wordt niet verwacht dat negatieve effecten zullen optreden op de instandhoudingsdoelstellingen van aangewezen/aangemelde soorten en habitats van het Natura 2000-gebied ‘De Wieden’.

→ *Gezien de ligging, de terreinkenmerken en aard van de ingreep zijn geen negatieve effecten te verwachten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied ‘De Wieden’.*

Beschermde Natuurmonumenten

Het dichtst bij het plangebied gelegen Beschermde Natuurmonument is ‘Zwarte Meer’, gelegen op een afstand van ruim 3 kilometer (Ministerie van LNV 2008). Negatieve effecten op dit gebied zijn gezien de afstand en aard van de ingreep niet aan de orde.

→ *Negatieve effecten op Beschermde Natuurmonumenten zijn gezien de afstand en aard van de ingreep niet te verwachten.*

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de nota's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling worden ondermeer de kwaliteit van de Ecologische Hoofdstructuur en nationale landschappen gewaarborgd en zijn ganzen- foerageergebieden en weidevogelgebieden aangewezen.

De Nota Ruimte is een zogeheten planologische kernbeslissing (PKB). Het Rijk verwacht dat provincies en gemeenten de Nota laten doorwerken in hun ruimtelijke plannen, zoals het streekplan en het bestemmingsplan.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Binnen de Ecologische Hoofdstructuur geldt de '*Nee, tenzij*'-benadering. Dit houdt in dat bestemmingsplanwijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang.

De locatie ligt niet in de EHS (Groenloket Overijssel 2008). Het dichtstbijzijnde gebied behorend tot de EHS, ligt op een afstand van ca. 300 meter. Gezien de afstand en ligging in de bebouwde kom van Vollenhove, wordt geconcludeerd dat de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet worden aangetast.

→ *Er vindt geen aantasting plaats van gebieden behorend tot de EHS.*

Natuur buiten de EHS

Het plangebied is niet gelegen binnen of nabij gebied dat is aangemerkt als weidevogel- of ganzenfoerageergebied.

→ *Er vindt geen aantasting plaats van gebieden met belangrijke natuurwaarden buiten de EHS.*

3 FLORA EN FAUNA VAN HET ONDERZOEKSGBIED

3.1 Methode

Het onderzoek is gebaseerd op een dagbezoeken op 25 augustus 2008 en een vroege ochtendbezoek op 28 augustus 2008.

Het vroege ochtendbezoek heeft zich specifiek gericht op vleermuizen en andere nachtactieve diersoorten. Het bezoek heeft plaatsgevonden onder gunstige omstandigheden (droog, weinig wind en een temperatuur hoger dan 10 °C). Met behulp van een 'batdetector' zijn evt. aanwezige verblijfplaatsen, vlieg-, jachtroutes en foerageergebieden van vleermuizen in kaart gebracht. Tijdens het dagbezoek zijn dagactieve soorten geïnventariseerd.

Tijdens de veldonderzoeken is aandacht besteed aan o.a. de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (Tabel 2 en 3). Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: hogere planten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie "geraadpleegde bronnen") en 'expert judgement', een uitspraak gedaan over de mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In dit hoofdstuk worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst kort toegelicht.

3.2 Flora

Tijdens het veldonderzoek zijn binnen het plangebied geen beschermde plantensoorten en soorten van de Rode Lijst aangetroffen. In het plangebied zijn algemene plantensoorten als Canadese fijnstraal, Gewone paardenbloem, Klimop, Muurleeuwebek, Oranje havikskruid, Perzikkruid, Ridderzuring, Witte klaver en Zevenblad aangetroffen. Wegens het ontbreken van geschikt biotoop worden geen beschermde en/ of bedreigde plantensoorten verwacht in het plangebied.

→ *Het aanvragen van ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet en het verrichten van compenserende/ mitigerende maatregelen is voor flora niet aan de orde.*

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Vaste verblijfplaatsen

In de flora- en faunawet zijn zogenaamde 'vaste verblijfplaatsen' – zoals kraamkolonies, paarverblijven en winterverblijven – het zwaarst beschermd. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders etc. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn – ook als deze tijdelijk niet bewoond zijn – het gehele jaar beschermd. Daarom

is het van belang dat verspreid in het jaar onderzoek plaatsvindt naar de belangrijkste typen verblijfplaatsen: kraamkolonies, paarverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen.

Bij onderzoek naar vaste verblijfplaatsen van vleermuizen vereist de toetsende instantie (DLG) minimaal twee nachtelijke bezoeken verspreid over het jaar om zowel kraamkolonies als paarverblijven in beeld te krijgen. Kraamkolonies en paarverblijven zijn slechts in een beperkt deel van het jaar vast te stellen. Zo zijn kraamkolonies alleen in de periode 1 mei tot en met 15 juli vast te stellen en paarverblijfplaatsen alleen van 1 augustus tot 1 oktober. De genoemde perioden zijn globaal en kunnen afhankelijk van het weer en de soort wat eerder of later in het seizoen liggen. Onderzoek naar winterverblijven in gebouwen en bomen is in de praktijk nauwelijks¹ mogelijk, omdat ze vaak inactief zijn en ver weg kruipen in ontoegankelijk ruimten.

Visuele inspectie

Om in beeld te krijgen wat de mogelijke waarde van het plangebied is voor vleermuizen zijn allereerst alle gebouwen aan de binnenzijde visueel geïnspecteerd op 25 augustus 2008. In de gebouwen zijn daarbij geen vleermuizen of aanwijzingen voor de aanwezigheid van vleermuizen (o.a. uitwerpselen en afgekloven vlindervleugels) aangetroffen. Alleen in het gebouw op perceel Heilige Geeststeeg 1 worden vleermuizen verwacht door de aanwezigheid van open stootvoegen (geschikte invliegopeningen) en spouwmuren (geschikte ruimten). Gezien de bouwconstructie van de overige bebouwing in het plangebied worden hierin geen verblijfplaatsen van vleermuizen verwacht. Deze gebouwen zijn opgetrokken uit enkelwandige muren en verder ontbreken ruimten tussen dak en dakbeschoot.

Vroege ochtendbezoek in baltsperiode

Vervolgens is een eenmalig nachtelijk onderzoek uitgevoerd op 28 augustus, binnen de baltsperiode. Daarbij zijn geen invliegende en baltsende vleermuizen aangetroffen in of nabij de te slopen bebouwing. Overigens is buiten het plangebied in de kerk aan de overzijde van de Kerkstraat (nr. 40) wel een paarverblijfplaats van Ruige dwergvleermuis aangetroffen. Deze locatie ligt echter buiten de invloedssfeer van de voorgenomen plannen.

Op basis van het uitgevoerde onderzoek is op dit moment nog onduidelijk of het gebouw aan de Heilige Geeststeeg 1 een functie heeft als kraamverblijf. Formeel is hiernaar nader onderzoek noodzakelijk in de periode 1 mei tot en met 15 juli om vast te stellen of kraamkolonies aanwezig zijn. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek kan het aanvragen van ontheffing annex art. 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk zijn. Hieraan worden eisen gesteld aan de werkwijze en periode waarin de sloopwerkzaamheden plaatsvinden. Denk daarbij aan:

- Sloopwerkzaamheden aan het pand waarin vleermuizen zijn aangetoond dienen te worden uitgevoerd buiten de kwetsbare perioden van vleermuizen. Daarom worden deze uitgevoerd in de periode 15 maart – 31 april dan wel de maand oktober (buiten de voortplantings- en de overwinteringsperiode);
- Voorafgaand aan de sloop dient het gebouw ongeschikt te worden gemaakt voor vleermuizen (en tevens broedvogels). Door middel van het maken van grote gaten in de muren en het verwijderen van daklijsten zal het microklimaat in de spouwmuren dermate veranderen dat (eventueel) aanwezige vleermuizen zullen uitwijken naar elders. Minimaal een week na het ongeschikt maken kan worden overgegaan tot de sloop;
- De sloop dient voorzichtig uitgevoerd te worden door middel van strippen, waarbij een ter zake kundige op het gebied van vleermuizen oproepbaar dient te zijn om bij het aantreffen van vleermuizen aan te geven hoe er gehandeld dient te worden.

¹ Bepaalde soorten zoals Gewone grootoorvleermuis hangen echter wel vrij in ondergrondse ruimten (o.a. kelders) en zijn middels een grondige inspectie van dergelijke ruimten wel te inventariseren.

Belangrijke vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (woningen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en kunnen zodoende beschermd zijn.

In het plangebied zijn bij het veldonderzoek diverse Rosse vleermuizen overvliegend waargenomen. Van Rosse vleermuizen is bekend dat zij op grote hoogte vliegen om jachtgebieden vanuit hun verblijfplaats te bereiken (et al. 1997), waardoor deze route door de beoogde plannen geen schade zal oplopen.

Foerageergebied

Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie. Foeragerende vleermuizen zijn niet waargenomen. Mogelijk wordt het plangebied in zeer beperkte mate gebruikt als foerageergebied door bijvoorbeeld Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. Er wordt dan ook niet verwacht dat het plangebied zal fungeren als onmisbaar foerageergebied.

- *Bij het onderzoek naar vleermuizen – in de baltsperiode – zijn geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Van de te slopen bebouwing blijkt alleen het gebouw aan de Heilige geeststeeg 1 geschikt te zijn als verblijfplaats. Mogelijk wordt dit pand in de periode mei-juli door vleermuizen gebruikt als kraamverblijf, dit vereist nader onderzoek in die periode. Overigens staat reeds vast dat de voorgenomen plannen geen nadelige gevolgen hebben voor vlieg- en/of jachtroutes en foeragerende vleermuizen.*

Overige zoogdieren

Binnen het plangebied kunnen vaste verblijfplaatsen van laag beschermde zoogdieren als Mol, Egel en Huisspitsmuis (allen FFW tabel 1) aanwezig zijn.

Er is specifiek gelet op het voorkomen van de middelhoog beschermde Steenmarter (FFW tabel 2). In het plangebied zijn geen sporen aangetroffen als uitwerpselen, prenten en prooiresten die kunnen duiden op de aanwezigheid van deze soort.

- *Bij de planrealisatie kunnen verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine en grondgebonden zoogdieren verloren gaan. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten hier echter niet aan de orde, omdat automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen 9 en 11 uit de Flora- en faunawet geldt.*

3.4 Broedvogels

Aangezien slechts één veldbezoek is uitgevoerd aan het einde van het broedseizoen van veel soorten, was het niet mogelijk een volledige broedvogelinventarisatie uit te voeren. Op basis van het veldbezoek in combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en 'expert judgement' is echter een goede uitspraak te doen over de aangetroffen c.q. te verwachten soortensamenstelling.

Jaarrondbeschermde nestplaatsen

Door het Ministerie van LNV is de 'Handreiking Flora- en faunawet' opgesteld (2006), waarin is aangegeven van welke vogelsoorten de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. Voor schade aan of het verstoren van nestplaatsen

van deze soorten is het noodzakelijk om een ontheffing annex artikel 75C van de Flora- en faunawet aan te vragen. Het betreft in functie zijnde nesten van: Bosuil, Steenuil, Kerkuil, Ransuil, Groene specht, Zwarte specht, Grote bonte specht en alle boombewonende roofvogelsoorten.

DLG heeft een nieuwe lijst in voorbereiding met soorten, waarbij aan de bovenstaande lijst een aantal soorten is toegevoegd. Het betreft o.a. Huiszwaluw, Boerenzwaluw, Gierzwaluw, Blauwe reiger, Zwarte kraai, Roek. De lijst is echter nog niet vastgesteld, waardoor voorlopig de oude lijst van toepassing blijft.

In het plangebied zijn geen (aanwijzingen voor de aanwezigheid van) vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats aangetroffen.

Overige broedvogels

De bebouwing in het plangebied wordt gebruikt als nestplaats van Huiszwaluw (momenteel nog niet jaarrond beschermd). Tijdens het dagbezoek is één nest aangetroffen aan het gebouw aan de Heilige Geeststeeg 1. Het nest is onderdeel van een kolonie van 14 broedparen Huiszwaluwen aan de kerk aan de overzijde van de Heilige Geeststeeg. Daarnaast zijn in de gebouwen broedvogels als Huismus en Spreeuw te verwachten. In aanwezige groenstructuren in de tuinen zijn daarnaast Houtduif, [REDACTED] en Winterkoning te verwachten.

Als gevolg van plannen verdwijnt broedgelegenheid van een aantal broedvogels. De gunstige staat van instandhouding komt echter niet in gevaar, aangezien in de omgeving voldoende uitwijkmogelijkheden zijn.

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de aanwezige soorten kan de periode tussen 15 maart en 15 juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar, daarnaast wordt in het kader van de Flora- en faunawet voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Als in de periode 15 juli – 15 november gestart wordt met de werkzaamheden dan is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Huismus en/of Houtduif aanwezig zijn in de invloedssfeer van de plannen. Huismus kan broeden tot 1 september en de Houtduif tot 15 november. Als 'beïnvloedingszone' wordt vaak een afstand van < 20 meter tot de plek van de werkzaamheden aangehouden.

Meerwaarde voor Huismussen

De Huismus is de afgelopen decennia sterk in aantal achteruit gegaan; sinds 5 november 2004 is de soort op de Rode Lijst van bedreigde vogelsoorten opgenomen. Vergeleken met 1960 is de populatie gehalveerd. Eén van de belangrijkste oorzaken van de achteruitgang is het verdwijnen van nestgelegenheid en openbaar groen. Naast het realiseren van openbaar groen kan het realiseren van vervangende nestruimte veel meerwaarde opleveren voor Huismus. Het bedrijf Waveka verkoopt al jaren huismussenpannen en grote dakpanfabrikanten als Lafarge en Koramic kunnen door hen gemaakte dakpantypen op verzoek uitvoeren in een nestpan-variant voor gierzwaluwen (platte ovale opening) of huismussen (ronde opening), hoewel dit niet voor alle typen kan.

(Bron: www.vogelbescherming.nl (Actieplan voor de Huismus) en www.waveka.nl)

- *In het plangebied zijn momenteel geen jaarrond beschermde broedvogels aanwezig. Voor de overige broedvogels geldt dat werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen te allen tijde dienen te worden voorkomen. Dit is mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels of het plangebied vooraf te controleren op nesten.*

3.5 Amfibieën

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater is het plangebied ongeschikt als voortplantingsgebied voor amfibieën. Mogelijk fungeren aanwezige groenstructuren wel als beperkt overwinteringsgebied voor de laag beschermde Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander (FFW tabel 1). Bij de geplande werkzaamheden kunnen enkele exemplaren van bovengenoemde soorten geschaad worden. Omdat het allen 'algemene soorten' betreft, geldt automatisch een vrijstelling van de verbodsartikelen 9, 11 en 12 uit de Flora- en faunawet.

- *Bij de planrealisatie kunnen verblijfsplaatsen van laag beschermde amfibieënsoorten verloren gaan. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten echter niet aan de orde, omdat automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen 9, 11 en 12 uit de Flora- en faunawet geldt.*

3.6 Reptielen

Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen aangetroffen. Waarnemingen van reptielen zijn in de omgeving van het plangebied ook niet bekend (bron: natuurloket en waarneming.nl).

- *Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is voor reptielen niet aan de orde.*

3.7 Vissen

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater is het voorkomen van vissen binnen de planlocatie uitgesloten.

- *Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is voor vissen niet aan de orde.*

3.8 Ongewervelden

Dagvlinders en libellen

Het moment van het veldbezoek – buiten het voortplantingsseizoen van veel dagvlinders en libellen – was niet geschikt om deze soortgroepen betrouwbaar te inventariseren. Wegens het ontbreken van geschikt biotoop ontbreken echter geschikte voortplantingslocaties voor beschermde vlinder- en libellensoorten.

Mieren

In het plangebied zijn geen nestkoepels van beschermde mierensoorten aangetroffen. Beschermde mierensoorten zijn voornamelijk gebonden aan droge, open (naald)bossen en heideterreinen. Beide biotopen ontbreken in het plangebied.

Kevers

In Nederland komen/ kwamen vijf beschermde keversoorten voor. Juchtleerkever, Heldenbok en Brede geelgerande waterroofofkever zijn al sinds de jaren '70 niet meer in Nederland waargenomen (Huijbregts 2003). Twee beschermde keversoorten komen nog wel voor in Nederland (Vliegend hert en Gestreepte waterroofofkever). Binnen het plangebied is echter geen geschikt biotoop aanwezig voor deze soorten.

- *Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet en het verrichten van mitigerende en compenserende maatregelen is voor ongewervelden niet aan de orde.*

4 GERAADPLEEGDE BRONNEN

■■■■■, ■■■■■, ■■■■■ & ■■■■■ (1999). De Zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren.

■■■■■, ■■■■■, ■■■■■ & ■■■■■ (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV.

■■■■■, ■■■■■ & ■■■■■ (2003) Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.

■■■■■, ■■■■■ & ■■■■■ (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

■■■■■ & ■■■■■ (2006). Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van LNV.

■■■■■ (2003). Beschermde kevers in Nederland (Coleoptera). Nederlandse faunistische mededelingen 19.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna (www.minlnv.nl).

Ministerie van LNV (2007). Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).

Natuurloket (www.natuurloket.nl).

■■■■■, A. & ■■■■■ (1992). Amfibieëngids van Europa.

Provincie Overijssel (<http://www.prv-overijssel.nl>).

Groenloket Overijssel (2008). (<http://www.geoide.nl/groenloketoverijssel/>).

RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland. (www.ravon.nl).

SOVON Vogelonderzoek Nederland (1996). Broedvogels inventariseren in Proefvlakken, Handleiding Broedvogel Monitoring (BMP). SOVON, Beek-Ubbergen.

SOVON Vogelonderzoek Nederland (2002). Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998 tot 2000. – Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

■■■■■ (red.) (1981). De amfibieën en reptielen van Nederland, België en Luxemburg.

Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGE

BIJLAGE I: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Met de Flora- en faunawet (Ffwet) is beoogd een geïntegreerd soortenbeschermingsregime te creëren dat voldoet aan de internationale verplichtingen. Doordat het verkrijgen van ontheffing en vrijstelling slechts mogelijk was onder bepaalde voorwaarden, werd de Flora- en faunawet na de inwerkingtreding al snel als belemmerend ervaren in het maatschappelijke verkeer.

De belemmerende factoren werden met name veroorzaakt, door het afwegingskader, dat ook voor zeer algemeen voorkomende soorten gold als b.v. Mol, Veldmuis, Bosmuis en Konijn. Dit zorgde voor onnodige belemmeringen van werkzaamheden en veel administratieve lastendruk.

Vanaf 23 februari 2005 is een wetswijziging van kracht geworden waarbij de mogelijkheden verruimd zijn voor het verlenen van ontheffing/ vrijstelling van de verbodsbepalingen in het kader van de Ffwet. Dit geldt met name voor de algemeen voorkomende soorten.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Ffwet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is.
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. insecten, libellen en kevers) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Verbodsbepalingen

De Ffwet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8 van de Ffwet. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12 (zie kader). In hoeverre de verbodsbepalingen van toepassing zijn is afhankelijk van het beschermingsregime waartoe de soort behoort.

Algemene verbodsbepalingen voor beschermde inheemse soorten dieren en planten. Flora- en faunawet, artikelen 8 t/m 12.

Art. 8:	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Art. 9:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Art. 10:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Art. 11:	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Art. 12:	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Drie beschermingsregimes planten- en diersoorten

Met ingang van het wijzigingsbesluit artikel 75 zijn drie verschillende beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. In alle gevallen is onverminderd de zorgplicht van toepassing:

'Ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, is verplicht dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of na te laten.'

Tabel 1 'Algemene soorten'

Onder deze groep vallen o.a. alle algemeen voorkomende beschermde zoogdieren, amfibieën en vaatplanten (in totaal 43 soorten). Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Tabel 2 'Overige soorten (gedragscode)'

Onder deze groep vallen een aantal minder algemene soorten (in totaal 101) en vogels. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een gedragscode. De gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring door de minister van LNV. De gedragscode geeft richtlijnen aan om schade aan de soort te voorkomen of te minimaliseren (Artikel 16c wijzigingsbesluit).

Voorheen was nooit vrijstelling mogelijk voor van nature voorkomende vogelsoorten. Nu kan alleen vrijstelling verkregen worden indien:

- sprake is van belang a) t/m d);
- sprake is van onopzettelijk verstoren (artikel 10) in geval van bij de wet genoemde belangen, en er geen wezenlijke invloed (significante effecten) is;
- In geval van belang g), behalve in de periode 15 maart-15 juli.

Tabel 3 'Soorten van Bijlage I AMvB Artikel 75 / soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV'

Onder de eerste groep vallen met name soorten die een kwetsbare status hebben (in totaal 37 soorten) en vogels (in geval niet gewerkt wordt met een gedragscode). Ze hebben een vergelijkbare bescherming als soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, is voor deze soorten ontheffing van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet altijd noodzakelijk. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang²;
2. er is geen alternatief;
3. de activiteiten doen geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

De laatste twee criteria worden in het wijzigingsbesluit samengevat als 'zorgvuldig handelen', waarbij elke vorm van schade aan de soort voorkomen moet worden. Aan alle drie criteria moet gelijktijdig voldaan worden.

Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik, is het niet mogelijk voor artikel 10 van de Ffwet een ontheffing te verkrijgen. Voor de artikelen 8, 9, 11 en 12 geldt wel een vrijstelling, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

Rode lijsten

De Minister van LNV heeft ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd³. Voor Rodelijst-soorten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Vanaf dat moment heeft Nederland de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving verankerd. Nederland zal aan de hand van een vergunningstelsel de zorgvuldige afweging waarborgen rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van LNV. Daarnaast zal Nederland in de komende jaren voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheerplannen opstellen.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Voor een volledig begrip wordt verwezen naar de oorspronkelijke wetsteksten (www.minlnv.nl 'Onderwerpen Natuur'). Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

¹ a) de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap; b) de bescherming van flora en fauna; c) de veiligheid van het luchtverkeer; d) de volksgezondheid of openbare veiligheid; e) dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten; f) het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren; g) belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort; h) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw; i) bestendig gebruik; j) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

³ Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna

